

Beeld uit Kinshasa

2 november 2008

Ben om 24.30u. naar bed gegaan en heb, tussen half slapen en slapen, liggen draaien en keren om mezelf dan rond 5 u. definitief wakker te hoesten: veel hoesten en oesterachtige fluïmen. Ik vrees dat op die manier mijn kleinzootje, Arthur die mij met die verkoudheid besmet heeft, voor de rest van ons verblijf in Congo bij mij zal zijn. Tegen 5.30u. begon het te klaren. De vogels floten, de haan van het klooster kraaide en in de buurt was er continu luid gebabbel (sekte die haar 'sessies' hield).

Na het ontbijt rijdt Luc Vansina met ons naar de Ambassade van de Orde van Malta voor de zondagsmis. Het katholieke gebeuren is niet echt mijn ding maar allé...

De weg ernaartoe is een beleving op zich. Er is overal veel volk langs de straten. In een 'biotoop' van opgestapeld en rondslingerend afval staan en zitten verkopers en verkoopsters in een ontelbaar aantal stalletjes waar gekocht en verkocht wordt... werkelijk *'du n' importe quoi'*. De middenbermen tussen de parallelle wegen zijn de groentetuintjes van de bewoners. Nergens staat een bordje dat meedeelt welk perceel door wie bewerkt wordt maar... wee je gebeente als je op het verkeerde perceeltje groenten wegneemt. Elk vrij plekje grond dat daar ook maar enigszins voor in aanmerking komt, wordt bewerkt. Het verkeer is een wild gedoe maar Luc slalomde erdoor als gaat hij van zijn bureau naar de refter. Overal staat of loopt er politie. Luc is hier blijkbaar goed gekend, de politie salueert naar hem en hij groet terug.

De mis vindt plaats in het bloemenrijke tuintje van de Ambassade. De liturgie is in het Frans, identiek aan onze Vlaamse liturgie. We bemer-

ken bij onszelf op dat we wel beter opletten waarover het gaat; het Frans vraag dus om wat meer aandacht. In de planten die over de tuin groeien doet een gekkomannetje, tijdens de mis (!!!), ijverig zijn best om twee wijfjes terzelfder tijd te verleiden. Een energiek spektakel waar de misgangers geen aandacht voor hebben: interesses verschillen.

Na de mis verbroederen de aanwezigen, er is koffie, fris water en schweppes. Een zekere Dr. Declercq, een 81-jarig en nog zeer actief nonnetje en gespecialiseerd in diabetes, is familie van de AZ MM arts Dr. Taelman. Ze heeft hier een netwerk van 50 centra waar over diabetes opleiding gegeven wordt. Dr. Declercq publiceert ook regelmatig. De Ambassade van de orde van Malta aan haar kant is een betrouwbare tussenpersoon voor heel wat Belgische NGO's. De ambassadeur is een oudgediende van Artsen Zonder Grenzen.

Op terugweg naar huis wil Luc nog wat boodschappen doen. We shoppen in twee grootwarenhuizen die veel weg hebben van onze Delhaize of Aldi. In een van de warenhuizen zijn de zeker de helft van de producten van Delhaize-afkomst (met logo en al). Er is weinig te vinden van Congolese origine. De prijzen zijn aan de hoge kant, duurder dan bij ons in Europa.

Waar we ook maar halt houden, proberen opdringerige marchands ons van alles en nog wat te slijten (van stylo's tot kitscherige schilderijen). Ook schooiers, hier vooral mensen met een handicap, proberen zich van een inkomen te voorzien. Hoe schrijnend ook, het is echt ondoenbaar, onverantwoord zelfs om ook maar een extreem klein beetje op al dat aanbod, op al die vragen in te gaan. Als je bij ene koopt, moet

je bij alle andere ook kopen, als je de ene een aalmoes geeft, moet je ook alle anderen een aalmoes geven. Jammer, maar echt niet te doen. Na de boodschappen slalommen we naar huis.

't Was ons gisteren al opgevallen: aan de poort van het klooster claxonneert de chauffeur en dan gaat de poort open, een semi-automatische poort die door een knecht bediend wordt. We komen dan op een eerste binnenkoertje. Als de buitenpoort gesloten is, wordt de binnenpoort geopend waarna we het eigenlijke domein kunnen oprijden. De poortman in kwestie houdt dus de wacht en beveiligd het pand tegen allereerste ongeregeld. Naast de poort heeft hij een ruim wachthok met een zetel of stoel en een vuurtje waarop hij ook wat eten kan klaar maken of opwarmen. Dit kan koloniaal lijken, en misschien is het ook zo, maar in Kinshasa, verzekert Luc ons, is dit een noodzakelijke veiligheidsmaatregel. Het viel ons ook op dat binnen het domein iedereen zijn kamer sloot als hij/zij die verliet. Toen ik Luc vroeg of die manier van doen niet moeilijk te aanvaarden was, antwoordde hij dat men daar rap aan gewend raakt en het als noodzakelijk ervaart als je een keer of zelfs meer bedreigd geweest bent, soms met de revolver tegen de slaap.

Als we het over de situatie in Oost-Congo hebben zegt Luc dat hij gisteren een telefoon van Buitenlandse Zaken (Belgische) gekregen heeft om zich klaar te houden om met een C 130 van de Belgische luchtmacht naar Goma en omgeving hulpgoederen over te vliegen. Memisa heeft namelijk een hele stock voorraad: medicamenten, tenten, dekens, voedselpakketten, huisgerief, ...

Het is ondertussen middaguur, tijd voor een aperitiefje. We ontmoeten er David Van Reybrouck, een archeoloog/historicus die aan een boek werkt over de geschiedenis van Congo. Hij is pas terug uit China waar hij met Congolese

migranten gesproken heeft. Die vormen daar een gemeenschap op zich met eigen gewoontes en gebruiken. Hij reist veel om materiaal en gegevens voor zijn boek te verzamelen. Morgen vertrekt hij naar de Bas-Congo om een honderdjarige, die nog goed bij zinnen is, te gaan interviewen, voorwaar een levend stuk geschiedenis, een bron interessante informatie. Ondertussen heeft hij al een groot deel van Congo afgereisd en heel veel Congolezen gesproken. Ik vermoed dat het een heel interessant boek zal worden.

Omdat het zondag 2 november is en er gisteren geen tijd was voor feest is er vandaag een feestelijk middagmaal: tomaat farci en scampi's op een slaatje, friet met biefstuk en sla, maniok en tomaat. Als dessert eten we vanille-ijs in een pannenkoek en er is voor elk een koele fles bier (72 cl).

In de living en de refter hangen mooie schilderijen van een Congolees schilder die ondertussen overleden is. Na onze voormiddag op de Ambassade van de Orde van Malta, de ellende onderweg, de warenhuizen, de luxe van ons tijdelijk verblijf, 't is een wereld vol contrasten... Zijn we hier echt nog maar de tweede dag?

Na een korte siësta komt Yves ons halen voor een bezoek bij Dr. Courtejoie. Dr. Courtejoie, een blanke Belgische arts, was lang directeur van een hospitaal te Kangu in de Bas Congo. Na zijn pensioen, hij is nu 81 jaar en nog heel actief en springlevend (een fenomeen), heeft hij in de Bas Congo een centrum opgericht dat zich de gezondheidseducatie tot doel stelt. Het centrum publiceert boeken die in de verpleegscholen in verspreid worden. Ze geven een inzicht in alle mogelijke ziektebeelden in Congo en wat er preventief kan aan gedaan worden. De publicaties vormen een zo volledig mogelijke en bruikbare bibliotheek. Er worden ook prenten gedrukt die

visueel een verhaal vertellen. Deze prenten zijn door kinderen ingekleurd, op een stevige ondergrond gekleefd en onder de scholen verspreid. Ook die prenten hebben tot doel de bevolking te leren hoe ze bepaalde ziektes kunnen vermijden (bvb. tbc, malaria). Een voorbeeld? Vader wandelt langs de straat, hij heeft een wandelstok in de hand. Hij hoopt dat zijn zwangere vrouw een tweeling zal baren. Achter hem loopt zijn vrouw. Op haar hoofd draagt ze bagage, op haar rug een baby en aan elke hand houdt ze een peuter vast.

In dorpen, 'centres de santé' en lagere scholen worden ook houten panelen verspreid die uitleg geven over belangrijke ziektebeelden.

We hebben met Dr. Courtejoie en Roger, een jonge medewerker, een interessante discussie over de situatie in Congo. De gesprekken leren nog dat er jongeren zijn met inzicht en goede ideeën maar... ze zijn ook bang. Dr. Courtejoie vertelt in beeldtaal een verhaal over een actieve palmboom waaronder de palmbomen uit zijn omgeving schuilen. Die palmboom wordt gestut, ondersteund zodat hij blijvend beschutting kan bieden. Valt die steun om een of andere reden weg, bvb. iemand van de familie is jaloers en neemt de steun weg, dan valt de palmboom omver en valt de beschutting weg. Of anders gezegd: de actieven die het goed menen met de bevolking moeten gesteund worden om, tegen de directe belangen van de clan in, door te zetten tot ze echt in staat zijn om alleen verder te doen.

En verder... blanken worden aangezien voor mensen waarvan geld moet komen.

Het viel Yves op, en Dr. Courtejoie beaamt dit, dat er in Kinshasa veel nieuwe, dure auto's rondrijden en dat er ook nogal veel luxueus gebouwd wordt. Een nieuwe, hoofdzakelijk politieke, elite verdient hier massa's geld sinds de 'democratische' verkiezingen van 2007.

Weer 'thuis' drinken we nog wat pintjes met David die morgen naar de Bas Congo rijdt voor zijn interview met de honderdjarige. Wij vertrekken morgen richting 'de streek waar zelfs de muskieten nog wild zijn'.

mooie bloem
in de tuin van de Kapucijnen te Kinshasa

bij dokter Courtejoie, een héél interessante namiddag